

KARTA PRACY. ZAKRES ROZSZERZONY

REFORMACJA I KONTREFORMACJA NA ZIEMIACH POLSKICH

Zadanie 1.

Rozstrzygnij, które zdanie jest prawdziwe (zaznacz P), a które fałszywe (zaznacz F).

Największy wpływ na organizację życia i kulturę Żydów zamieszkujących państwo polsko-litewskie wywarli Żydzi sefardyjscy, którzy wywodzili się z terenów Niemiec, Austrii, Czech i Śląska.	P	F
Polska była największym skupiskiem społeczności żydowskiej w całej Europie w okresie wczesnonowożytnym.	P	F
W Koronie Żydzi mieli swój własny organ władzy centralnej, który nosił nazwę Sejmu Czterech Ziem.	P	F
Stosunek polskiej szlachty do Żydów był determinowany przede wszystkim kwestiami religijnymi.	P	F

Zadanie 2.

Rozstrzygnij, czy słusznie państwo polsko-litewskie w XVI w. było nazywane *rajem dla Żydów*. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do dwóch przykładów.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

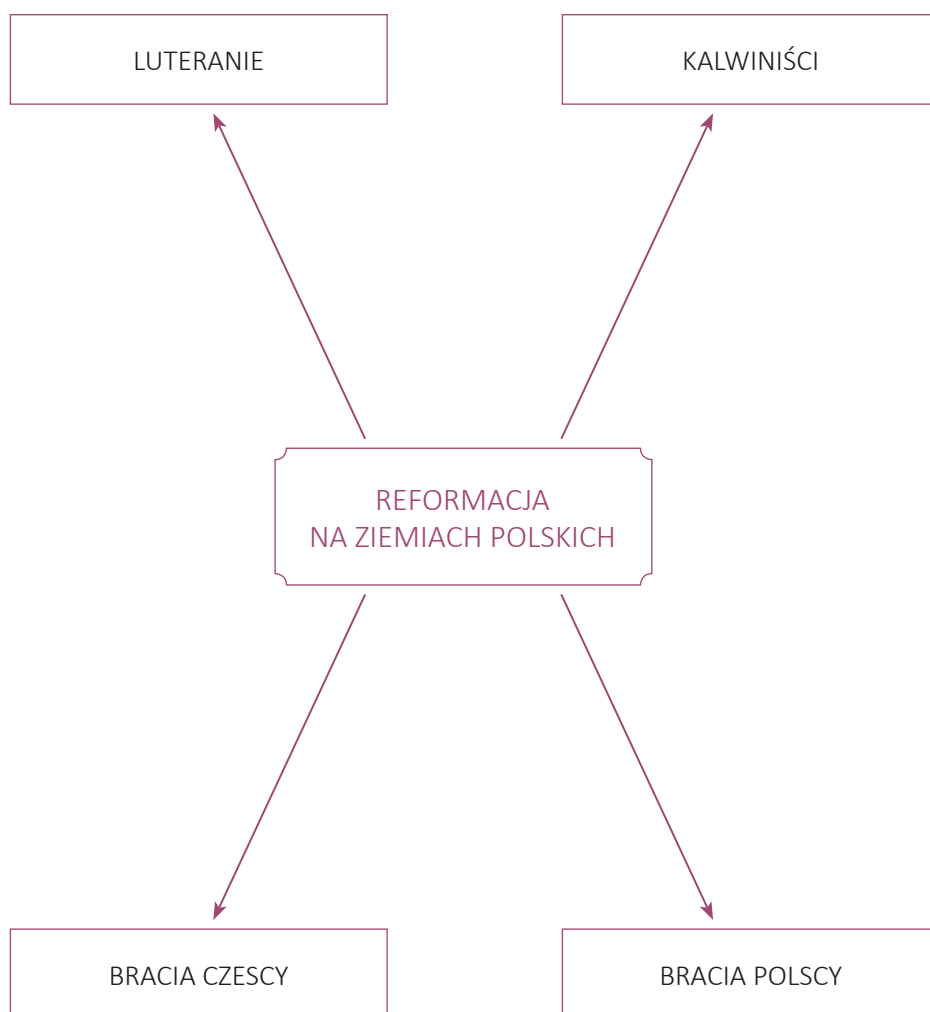
.....

.....

.....

Zadanie 3.

Uzupełnijcie mapę mentalną dotyczącą reformacji na ziemiach polskich.

Zadanie 4.

Uzupełnij tekst.

Akt konfederacji warszawskiej został podpisany w r. Do jego głównych postanowień należało:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5.

Wymień grupy społeczne i wyznania, które były wyłączone z postanowień konfederacji warszawskiej.

.....

.....

.....

Zadanie 6.

Uzupełnij tabelę.

Narodowości mieszkające na terenie państwa polsko-litewskiego	
Narodowość	Reprezentowane wyznanie

Zadanie 7.

Zaznacz właściwe uzupełnienia zdań.

Unia brzeska została zawarta w 1569 r. / 1573 r. / 1596 r. między przedstawicielami Kościoła katolickiego a *luteranami* / *kalwinistami* / *prawosławnymi*. Doszło do tego za panowania *Zygmunta Starego* / *Zygmunta Augusta* / *Zygmunta III Wazy*. W wyniku unii brzeskiej powstał osobny obrządek *prawosławny* / *ruski* / *greckokatolicki*. Jego wyznawcy uznali zwierzchność *patriarchy* / *papieża*, jednocześnie *zachowując liturgię kościoła wschodniochrześcijańskiego* / *przyjmując liturgię łacińską*.

Zadanie 8.

Na podstawie opracowania Janusza Tazbira *Dysputy religijne w Polsce w XVI w.* wykonaj polecenia.

Dysputy religijne w Polsce w XVI w.

Dawno już zauważono, że publiczne rozmowy religijne przypominały do pewnego stopnia widowiska teatralne; brało w nich udział najwyżej kilku aktorów-dysputantów, całą zaś resztę miał stanowić bierny tłum słuchaczy. Podobnie jednak jak widzowie teatralni włączali się wówczas do rozgrywającej się na scenie akcji, komentując głośno jej przebieg, czy nawet obrzucając różnymi przedmiotami niesympatyczne dla siebie postacie, tak i słuchacze rozmów religijnych nie zawsze siedzieli cicho. [...] Atmosfera podczas takich spotkań musiała być w ogóle napięta; kiedy w r. 1591 dyskutowano w kościele św. Wita w Śmiglu¹, katolicy, po zerwaniu rozmowy, rzucili się w popłochu do drzwi, mówiąc: „uciekajmy stąd, bo panowie Lutry z kościołem nas zapalą”.

Nic więc dziwnego, że z chwilą gdy kontrreformacja objęła całkowicie rządy dusz, protestanci starają się na ogół uchylać od tych spotkań i proponują przeprowadzać je na piśmie. W tej sytuacji jezuici zaczynają urządzać dysputy czysto szkolne, w których uczniowie kolegium odgrywają rolę zarówno „obrońców” herezji, jak i szermierzy katolicyzmu. Wynik takich rozmów religijnych był oczywiście łatwy do przewidzenia [...]. Te szkoleniowe polemiki miały na celu nie tylko urabianie nastrojów tłumu w kierunku dla Kościoła pożądanym, ale i przygotowanie uczniów kolegiów do przyszłej utarczki słownej z różnowiercami. Był to więc rodzaj manewrów na ówczesnym froncie ideologicznym, do których jezuici przywiązywali szczególną wagę. [...]

Jak słusznie stwierdza jeden ze współczesnych badaczy, celem rozmów religijnych „nie było zasadniczo dążenie do przekonania i nawrócenia oponenta, ale raczej dodanie odwagi i pewności ludziom swego obozu”. Nie doprowadziły one do pojednania różnowierców z Kościołem katolickim, choć podobnie jak na Zachodzie Europy, zastępowały w jakimś stopniu sobór narodowy, który w Polsce, mimo licznych starań, nie został zwołany.

Janusz Tazbir, *Dysputy religijne w Polsce w XVI w.*, [w:] tegoż, *Prace wybrane*. T. 1. *Państwo bez stosów i inne szkice*, Kraków: TAIWPN UNIVERSITAS, 2000, s. 298–300.

¹Śmigiel – miasto w Wielkopolsce

a) Wyjaśnij, dlaczego autor porównuje XVI-wieczne dysputy do przedstawień teatralnych.

.....

.....

.....

.....

b) Wymień główne przyczyny prowadzenia dysput religijnych w XVI w.

.....

.....

.....

c) Opisz, w jaki sposób jezuici radzili sobie z brakiem protestantów w sporach religijnych. Wyjaśnij, czemu miało służyć zaproponowane przez nich rozwiązanie.

.....

.....

.....

.....